

Datum 2024-02-07

Ärendenummer SLK-2023-01152

Klimat- och näringslivsdepartementet

kn.registrator@regeringskansliet.se

Kopia till

kn.e.remissvar@regeringskansliet.se

Klimat- och näringslivsdepartementets

diarienummer: KN2023/04578

Göteborgs Stads yttrande över Promemorian Förslag om nya energipolitiska mål

Göteborgs Stad ser positivt på förslaget att etablera ett långsiktigt planeringsmål, men anser tidsplanen inte är tillräckligt ambitiös. Staden bedömer förslaget kring översyn av målet om energieffektivisering som problematiskt, då det riskerar att leda till ytterligare tidsbrist, samt att målet kring leveranssäkerhet behöver förtydligas och breddas. Vi ser att promemorian har, med dessa tillägg, potentialen att agera som en bra utgångspunkt för viktiga diskussioner om styrmedel, marknadsmodeller, finansiering och politiska prioriteringar framåt.

Planeringsmål för elsystemet

Göteborgs Stad bedömer att ett förslag om långsiktiga planeringsmål för elsystemet är bra, men att tidsplanen inte är tillräckligt ambitiös. Såväl klimatforskningen som näringslivet är överens, Sverige behöver fokusera på att snabbt kunna leverera stora mängder billig och miljövänlig fossilfri el. Enligt Energimyndighetens scenarier och industrins bedömningar uppskattas 70 TWh krävas redan till 2030, och ytterligare 70 TWh till 2035. Det stämmer även överens med de lokala bedömningarna för Göteborgs elbehov, som förväntas fördubblas fram till 2035. För att Sverige och Göteborgsregionen ska kunna upprätthålla konkurrenskraft finns ett behov av att tidigarelägga planeringsmålet om 300 TWh med 10 år, till 2035. Vidare behöver ett etappmål till 2030 införlivas om att till samma år kunna tillgängliggöra 100 TWh fossilfri el, inklusive energieffektiviseringar. Även regionala etappmål bör övervägas.

Staden ser positivt på att det föreslagna långsiktiga målet inkluderar regelbunden uppföljning och vid behov omprövning, samt att Svenska Kraftnät föreslås få ett förtydligt ansvar för att samordna den långsiktiga planeringen av det nationella elsystemet. Enligt Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram ska den el som produceras vara förnybar. Göteborgs Stad bedömer att ett långsiktigt planeringsmål för elsystemet kan främja att utbyggnaden av elsystemet sker på ett effektivt sätt. Därtill krävs träffsäkra styrmedel och offentliga åtgärder som skapar rätt incitament så att marknadens aktörer kan agera och att målet kan nås. Däremot anser staden att planeringsmålet saknar avgörande beståndsdelar för helheten, såsom överföring, lagring och flexibilitet.

Produktion är bara en del, om än en viktig sådan, av elsystemet. Dessutom behöver viktiga kopplingar mellan elsystemet och andra sektorer synliggöras, inte minst kring värme och vätgas.

Göteborgs Stad delar uppfattningen om behovet av ökad samordning och samverkan på lokal, regional och nationell nivå för att effektivt utveckla elsystemet. Enbart tio procent av det nuvarande elbehovet i Göteborg produceras inom kommunens gränser. I stadens budget för 2023 fick stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att tillföra ett tematiskt tillägg till Göteborgs Stads Översiktsplan 2022 för produktion och lagring av förnybar energi, där havsbaserad vindkraft ingår. Varje tillskott är angeläget i dagsläget. Tidigare analyser har dock pekat på svårigheter till storskalig förnybar elproduktion i Göteborg. Därför är det av stor vikt att genom samordning och samverkan identifiera andra lämpliga platser för att producera förnybar el och förstärkning av elnäten. Staden välkomnar att medel enligt budgetpropositionen 2024 avsätts för detta.

Leveranssäkerhetsmål för elsystemet

Regeringen föreslår ett leveranssäkerhetsmål för elsystemet, men bortser från att elsystemet bara är en del av Sveriges energisystem. För att både säkra klimatomställningen och den gröna industrialiseringen, samt anpassa energisystemet för ett nytt säkerhetspolitiskt läge, krävs ett betydligt bredare grepp. Sverige behöver ett mål för energisäkerhet, som tar fasta på såväl el-, värme- som bränsleförsörjning.

Sverige är idag en stor exportör av el, men är samtidigt kraftigt beroende av import av energi, något som i en krissituation utgör en allvarlig risk. Vi har redan upplevt och bevittnat hur Europas djupa beroende av rysk energi allvarligt har försämrat säkerheten på kontinenten. Sverige importerar idag omkring 140 TWh petroleumprodukter och råolja samt över 25 TWh kol och fossilgas.

Vår energiförsörjning är avgörande för många delar i samhället, från vardagliga kriser till fullskalig konflikt på svensk mark Dessutom är energiförsörjningen ett högst troligt förstahandsmål för angripare. Utan el och bränslen slutar det mesta att fungera. Förutom att omfattande och långvariga elavbrott försvårar vardagen kan de vara demoraliserande. Elsystemets centrala betydelse för samhället kommer att öka ytterligare i framtiden, med elektrifiering av transporter, industri, samt till viss del även uppvärmning.

Den befintliga vattenkraften och den snabbt ökande andelen vind- och solkraft har skapat en ny situation. Där tidigare ett fåtal kraftverk dominerade kraftproduktionen, kommer framtidens elsystem med stor sannolikhet att domineras av mer lokala och decentraliserade kraftkällor som vind, solcellsanläggningar och tillhörande energilagrar. Detta mer decentraliserade energisystem blir en robust hörnsten i framtidens totalförsvar, samtidigt som vi undviker att göra oss själva till en "enkel måltavla".

Utöver detta krävs även planering för hur särskilt viktiga verksamheter ska fungera vid olika typer av störningar samt vad som krävs i form av ö-drift av elnätet, lokal reservkraft och energilagrar.

Energieffektiviseringsmål

Göteborgs Stad motsätter sig förslaget kring översyn av målet om energieffektivisering. En rimlig ordning hade varit att regeringen levererar ett förslag på ny utformning, innan det nuvarande skrotas. Nuvarande ordning tar i praktiken bort målet, utan att något nytt tillförs, vilket vore mycket olyckligt. Fossilfritt Sverige bedömer att industrin tillsammans med bostäder och lokaler har potentialen att energieffektivisera minst 34 TWh fram till 2030. Det är en helt avgörande pusselbit för att frigöra kapacitet, något som behöver göras i närtid.

Att öka ambitionerna för Sveriges energieffektiviseringsmål är en naturlig del i det kommande arbetet med att implementera EU:s skärpta mål på området. Göteborgs Stad bedömer att arbetet med energieffektivisering fortsatt är viktigt, inte minst utifrån ett tids- och resurseffektivitetsperspektiv. Minskad energianvändning och ökad energieffektivisering är viktiga möjliggörare för att frigöra delar av den förnybara energi som samhällets klimatomställning kommer att kräva. Detta är viktigt att beakta i arbetet framåt. Enligt Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram ska primärenergianvändningen minska med minst 30 procent per invånare till 2030 jämfört med 2010. Under vintern 2022/23 blev det tydligt att det finns

stor potential för göteborgarna att minska sin energianvändning och att genomföra energieffektiviseringsåtgärder givet att rätt incitament och/eller styrmedel finns.

Vid behandling av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Karin Pleijel (MP) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan, enligt yrkande från MP, S och V den 1 februari 2024 (bilaga A).

Axel Darvik (L) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som stadsledningskontorets föreslagit (bilaga B) samt avslag på övriga yrkanden.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som framgår av yrkande från SD den 2 februari 2024 (bilaga C).

Vid omröstning i huvudvotering röstade Viktoria Tryggvadottir Rolka (S), Ingrid Andreae (S), Jenny Broman (V), Marina Johansson (S), Karin Pleijel (MP), tjänstgörande ersättaren Johannes Hulter (S) och tjänstgörande ordföranden Daniel Bernmar (V) för bifall till Karin Pleijels yrkande.

Axel Josefson (M), Axel Darvik (L), Elisabet Lann (KD) och tjänstgörande ersättarna Nina Miskovsky (M) och Anneli Rhedin (M) röstade för bifall till Axel Darviks yrkande.

Jörgen Fogelklou (SD) avstod från att rösta.

Kommunstyrelsen beslutade med sju röster mot fem att bifalla Karin Pleijels yrkande.

Axel Josefson (M), Axel Darvik (L), Elisabet Lann (KD) och tjänstgörande ersättarna Nina Miskovsky (M) och Anneli Rhedin (M) reserverade sig mot beslutet.

Jörgen Fogelklou (SD) reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna yrkandet.

Emmyly Bönfors (C) antecknade som yttrande en skrivelse från den 1 februari 2024 (bilaga A).

Emmyly Bönfors (C) antecknade följande till protokollet: Om jag hade fått rösta hade jag bifallit yrkande från SVMP, särskilt yttrande C.

Göteborg den 7 februari 2024
GÖTEBORGS KOMMUNSTYRELSE

Daniel Bernmar

Mathias Sköld

Yrkande angående – Remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet – Promemorian förslag om nya energipolitiska mål

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Nedanstående yrkande ska ersätta stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och översändas till Klimat- och näringslivsdepartementet som Göteborgs Stads Yttrande över remiss Promemorian förslag om nya energipolitiska mål.

Yrkandet

Göteborgs Stad ser positivt på förslaget att etablera ett långsiktigt planeringsmål, men anser tidsplanen inte är tillräckligt ambitiös. Staden bedömer förslaget kring översyn av målet om energieffektivisering som problematiskt, då det riskerar att leda till ytterligare tidsbrist, samt att målet kring leveranssäkerhet behöver förtydligas och breddas. Vi ser att promemorian har, med dessa tillägg, potentialen att agera som en bra utgångspunkt för viktiga diskussioner om styrmedel, marknadsmodeller, finansiering och politiska prioriteringar framåt.

Planeringsmål för elsystemet

Göteborgs Stad bedömer att ett förslag om långsiktiga planeringsmål för elsystemet är bra, men att tidsplanen inte är tillräckligt ambitiös. Såväl klimatforskningen som näringslivet är överens, Sverige behöver fokusera på att snabbt kunna leverera stora mängder billig och miljövänlig fossilfri el. Enligt Energimyndighetens scenarier och industrins bedömningar uppskattas 70 TWh krävas redan till 2030, och ytterligare 70 TWh till 2035. Det stämmer även överens med de lokala bedömningarna för Göteborgs elbehov, som förväntas fördubblas fram till 2035. För att Sverige och Göteborgsregionen ska kunna upprätthålla konkurrenskraft finns ett behov av att tidigarelägga planeringsmålet om 300 TWh med 10 år, till 2035. Vidare behöver ett etappmål till 2030 införlivas om att till samma år kunna

tillgängliggöra 100 TWh fossilfri el, inklusive energieffektiviseringar. Även regionala etappmål bör övervägas.

Staden ser positivt på att det föreslagna långsiktiga målet inkluderar regelbunden uppföljning och vid behov omprövning, samt att Svenska Kraftnät föreslås få ett förtydligt ansvar för att samordna den långsiktiga planeringen av det nationella elsystemet. Enligt Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram ska den el som produceras vara förnybar. Göteborgs Stad bedömer att ett långsiktigt planeringsmål för elsystemet kan främja att utbyggnaden av elsystemet sker på ett effektivt sätt. Därtill krävs träffsäkra styrmedel och offentliga åtgärder som skapar rätt incitament så att marknadsaktörer kan agera och att målet kan nås. Däremot anser staden att planeringsmålet saknar avgörande beståndsdelar för helheten, såsom överföring, lagring och flexibilitet.

Produktion är bara en del, om än en viktig sådan, av elsystemet. Dessutom behöver viktiga kopplingar mellan elsystemet och andra sektorer synliggöras, inte minst kring värme och vätgas.

Göteborgs Stad delar uppfattningen om behovet av ökad samordning och samverkan på lokal, regional och nationell nivå för att effektivt utveckla elsystemet. Enbart tio procent av det nuvarande elbehovet i Göteborg produceras inom kommunens gränser. I stadens budget för 2023 fick stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att tillföra ett tematiskt tillägg till Göteborgs Stads Översiktsplan 2022 för produktion och lagring av förnybar energi, där havsbaserad vindkraft ingår. Varje tillskott är angeläget i dagsläget. Tidigare analyser har dock pekat på svårigheter till storskalig förnybar elproduktion i Göteborg. Därför är det av stor vikt att genom samordning och samverkan identifiera andra lämpliga platser för att producera förnybar el och förstärkning av elnäten. Staden välkomnar att medel enligt budgetpropositionen 2024 avsätts för detta.

Leveranssäkerhetsmål för elsystemet

Regeringen föreslår ett leveranssäkerhetsmål för elsystemet, men bortser från att elsystemet bara är en del av Sveriges energisystem. För att både säkra klimatomställningen och den gröna industrialiseringen, samt anpassa energisystemet för ett nytt säkerhetspolitiskt läge, krävs ett betydligt bredare grepp. Sverige behöver ett mål för energisäkerhet, som tar fasta på såväl el-, värme- som bränsleförsörjning.

Sverige är idag en stor exportör av el, men är samtidigt kraftigt beroende av import av energi, något som i en krissituation utgör en allvarlig risk. Vi har redan upplevt och bevittnat hur Europas djupa beroende av rysk energi allvarligt har försämrat säkerheten på kontinenten. Sverige importerar idag

omkring 140 TWh petroleumprodukter och råolja samt över 25 TWh kol och fossilgas.

Vår energiförsörjning är avgörande för många delar i samhället, från vardagliga kriser till fullskalig konflikt på svensk mark Dessutom är energiförsörjningen ett högst troligt förstahandsmål för angripare. Utan el och bränslen slutar det mesta att fungera. Förutom att omfattande och långvariga elavbrott försvårar vardagen kan de vara demoraliserande. Elsystemets centrala betydelse för samhället kommer att öka ytterligare i framtiden, med elektrifiering av transporter, industri, samt till viss del även uppvärmning.

Den befintliga vattenkraften och den snabbt ökande andelen vind- och solkraft har skapat en ny situation. Där tidigare ett fåtal kraftverk dominerade kraftproduktionen, kommer framtidens elsystem med stor sannolikhet att domineras av mer lokala och decentraliserade kraftkällor som vind, solcellsanläggningar och tillhörande energilager. Detta mer decentraliserade energisystem blir en robust hörnsten i framtidens totalförsvar, samtidigt som vi undviker att göra oss själva till en “enkel måltavla”.

Utöver detta krävs även planering för hur särskilt viktiga verksamheter ska fungera vid olika typer av störningar samt vad som krävs i form av ö-drift av elnätet, lokal reservkraft och energilager.

Energieffektiviseringsmål

Göteborgs Stad motsätter sig förslaget kring översyn av målet om energieffektivisering. En rimlig ordning hade varit att regeringen levererar ett förslag på ny utformning, innan det nuvarande skrotas. Nuvarande ordning tar i praktiken bort målet, utan att något nytt tillförs, vilket vore mycket olyckligt. Fossilfritt Sverige bedömer att industrin tillsammans med bostäder och lokaler har potentialen att energieffektivisera minst 34 TWh fram till 2030. Det är en helt avgörande pusselbit för att frigöra kapacitet, något som behöver göras i närtid.

Att öka ambitionerna för Sveriges energieffektiviseringsmål är en naturlig del i det kommande arbetet med att implementera EU:s skärpta mål på området. Göteborgs Stad bedömer att arbetet med energieffektivisering fortsatt är viktigt, inte minst utifrån ett tids- och resurseffektivitetsperspektiv. Minskad energianvändning och ökad energieffektivisering är viktiga möjliggörare för att frigöra delar av den förnybara energi som samhällets klimatomställning kommer att kräva. Detta är viktigt att beakta i arbetet framåt. Enligt Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram ska primärenergianvändningen minska med minst 30 procent per invånare till 2030 jämfört med 2010. Under vintern 2022/23 blev det tydligt att det finns

stor potential för göteborgarna att minska sin energianvändning och att genomföra energieffektiviseringsåtgärder givet att rätt incitament och/eller styrmedel finns.

Göteborgs Stads yttrande över Promemorian Förslag om nya energipolitiska mål

Göteborgs Stad ser positivt på förslaget att etablera både ett planeringsmål, ett leveranssäkerhetsmål och att se över Sveriges energieffektiviseringsmål. Det är en bra utgångspunkt för viktiga diskussioner om styrmedel, marknadsmodeller, finansiering och politiska prioriteringar. Sådana diskussioner behöver äga rum om målen ska ha förutsättningar att nås. Förslagen utgör en bra början på en process som snarast behöver ta konkreta former.

Planeringsmål för elsystemet

Göteborgs Stad bedömer att ett förslag om långsiktiga planeringsmål för elsystemet är bra. Staden ser positivt på att det föreslagna långsiktiga målet inkluderar regelbunden uppföljning och vid behov omprövning samt att Svenska Kraftnät föreslås få ett förtydligt ansvar för att med utgångspunkt i ett elförsörjningsperspektiv samordna den långsiktiga planeringen av det nationella elsystemet. Enligt Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021-2030 ska den el som produceras vara förnybar. Göteborgs Stad bedömer att ett långsiktigt planeringsmål för elsystemet kan främja att utbyggnaden av elsystemet sker på ett effektivt sätt. Därtill krävs träffsäkra styrmedel och offentliga åtgärder som undanröjer marknadsmisslyckanden och skapar rätt incitament så att marknadsaktörer kan agera och att målet kan nås.

I Göteborg kommer efterfrågan på elöverföringsförmåga närma sig dubbelt så mycket som dagens befintliga kapacitet redan 2035. Av den anledningen är Göteborgs Stad kritisk till att målåret för planeringsmålet är så långt borta som 2045. Förslaget är inte tidsatt, men bedömningen, och resonemangen i texten siktar tydligt såpass långt fram i tiden. Göteborgs Stad anser att det vore bra att överväga nationella etappmål, eller motsvarande indikatorer, från och med 2030 längs vägen till 2045. Även regionala etappmål kan övervägas.

Göteborgs Stad delar uppfattningen om behovet av ökad samordning och samverkan på lokal, regional och nationell nivå för att effektivt utveckla elsystemet. Enbart tio procent av det nuvarande elbehovet i Göteborg produceras inom kommunens gränser och i Göteborgs Stads budget för 2023 fick stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att tillföra ett tematiskt tillägg till Göteborgs Stads Översiktsplan 2022 för produktion och lagring av förnybar energi, där havsbaserad vindkraft ingår. Tidigare analyser har dock pekat på svårigheter till ny storskalig förnybar elproduktion i Göteborg. Därför är det av stor vikt att genom samordning och samverkan identifiera andra lämpliga platser för att få till ny produktion av förnybar el och förstärkning av elnäten. Staden välkomnar att medel enligt budgetpropositionen 2024 avsätts för detta.

Energieffektiviseringsmål

Göteborgs Stad stöder förslaget att om att se över Sveriges energieffektiviseringsmål och ser det som en naturlig del i det kommande arbetet med att implementera EU:s skärpta mål på området. Göteborgs Stad bedömer att arbetet med energieffektivisering fortsatt är viktigt utifrån ett resurseffektivitetsperspektiv. Minskad energianvändning och ökad energieffektivisering är viktiga möjliggörare för att frigöra delar av den förnybara energi som samhällets klimatomställning kommer att behöva. Detta är viktigt att beakta vid en översyn av det nuvarande energieffektiviseringsmålet. I Fossilfritt Sveriges rapport *Strategi för fossilfri konkurrenskraft – Effektiv användning av energi och effekt* bedöms att industrin tillsammans med bostäder och lokaler har potential att energieffektivisera minst 34 TWh till 2030, vilket motsvarar nio procent av energianvändningen i Sverige 2020. I samma rapport framgår att Energimyndigheten bedömer att de nuvarande energipolitiska målen inte kommer kunna nås med nuvarande styrmedel. Enligt Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021-2030 ska primärenergianvändning minska med minst 30 procent per invånare till 2030 jämfört med 2010. Under vintern 2022/2023, med höga elpriser, blev det tydligt att det finns stor potential för göteborgarna att minska sin energianvändning och att genomföra energieffektiviseringsåtgärder givet att rätt incitament finns.

Yrkande angående – Remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet - Promemorian Förslag om nya energipolitiska mål

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Göteborgs Stads yttrande över Promemorian Förslag om nya energipolitiska mål ersätts med yttrandet enligt bilaga 1 i detta yrkande.

kn.registrator@regeringskansliet.se med kopia till
kn.e.remissvar@regeringskansliet.se

Klimat- och näringslivsdepartementets diarienummer: KN2023/04578

Göteborgs Stads yttrande över Promemorian Förslag om nya energipolitiska mål

Göteborgs Stad ser positivt på förslaget att etablera både ett planeringsmål, ett leveranssäkerhetsmål och att se över Sveriges energieffektiviseringsmål. Det är en bra utgångspunkt för viktiga diskussioner om styrmedel, marknadsmodeller, finansiering och politiska prioriteringar. Sådana diskussioner behöver äga rum om målen ska ha förutsättningar att nås. Förslagen utgör en bra början på en process som snarast behöver ta konkreta former.

Planeringsmål för elsystemet

Göteborgs Stad bedömer att ett förslag om långsiktiga planeringsmål för elsystemet är bra. Staden ser positivt på att det föreslagna långsiktiga målet inkluderar regelbunden uppföljning och vid behov omprövning samt att Svenska Kraftnät föreslås få ett förtydligt ansvar för att med utgångspunkt i ett elförsörjningsperspektiv samordna den långsiktiga planeringen av det nationella elsystemet. Göteborgs Stad bedömer att ett långsiktigt planeringsmål för elsystemet kan främja att utbyggnaden av elsystemet sker på ett effektivt sätt. Därtill krävs träffsäkra styrmedel och offentliga åtgärder som undanröjer marknadsmisslyckanden och skapar rätt incitament så att marknadsaktörer kan agera och att målet kan nås.

Sverige bör planera för att kunna möta ett elbehov om minst 300 TWh år 2045. De flesta bedömer att Sveriges elbehov kommer öka kraftigt de kommande åren, även om det är förknippat med viss osäkerhet. Vi delar den bedömningen. Detta inte minst mot bakgrund av elektrifieringen i samhället och industrins aviserade expansion. I Göteborg kommer efterfrågan på elöverföringsförmåga närma sig dubbelt så mycket som dagens befintliga kapacitet redan 2035.

Göteborgs Stad delar uppfattningen om behovet av ökad samordning och samverkan på lokal, regional och nationell nivå för att effektivt utveckla

elsystemet. Enbart tio procent av det nuvarande elbehovet i Göteborg produceras inom kommunens gränser. Det är av stor vikt att genom samordning och samverkan identifiera lämpliga metoder för att få till ny produktion av el och förstärkning av elnäten. Staden välkomnar att medel enligt budgetpropositionen 2024 avsätts för detta.

Energieffektiviseringsmål och leveranssäkerhetsmål

Göteborgs Stad stöder förslaget att om att se över Sveriges energieffektiviseringsmål. Göteborgs Stad bedömer att arbetet med energieffektivisering fortsatt är viktigt utifrån ett resurseffektivitetsperspektiv. Det är även viktigt att balansera detta med leveranssäkerhetsmål för elsystem. Elsystemet ska ha förmågan att leverera el där efterfrågan finns, i rätt tid och i tillräcklig mängd, i den utsträckning det är samhällsekonomiskt effektivt.